„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
За Србију
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте овакових ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.
За „Priposlano“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јеротића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 5. У НОВОМ САДУ У СРЕДУ 10. ЈАНУАРА 1896. ГОДИНА XXXI.

МИЛЕТИЋЕВА ДЕЛА.

Српско књижевно-новинарско деоничко друштво „Братство“ од 3000 деоница по 10 фор. за откуп и издавање свију Милетићевих умотворина, које и другим књижевним подувећима намерава служити српској књижевности и просвети, одредило је било као рок упису и уплати деоница нашу нову годину.

Са многих страна моле и захтевају повереници и скупљачи, да би се у интересу што потпунијег успеха за достојан откуп и издавање Милетићевих дела продужио тај рок до самог дана прославе Милетићеве седамдесетгодишњице.

Радо излазимо на сусрет овим образложеним захтевима, како би дали прилике свима онима да се одазову, који су до сада из ма каквог разлога заостали и нису испунили своје народне дужности према великим заслугама Милетићевим, — а нарочито како би омогућили нашим црквеним општинама, разним просветним, добротворним и новчаним друштвима, задругама и заводима и приређивачима забава, да што обилатијим уписом и уплатом деоница припомогну бржем и сјајнијем остварењу великог народног дела: откупа и издавања Милетићевих умотворина.

Према томе рок је упису и уплати деоница „Братства“, дан Милетићеве прославе: 10. (22.) фебруар 1896.

Очекујући, да ће сваки Србин и Српкиња и свако српско тело и друштво и место схватити, да у одзиву за откуп и издавање Милетићевих дела лежи мерило за признање и поштовање његова рада, и да ће према томе и страни свет судити о нашој љубави и захвалности према њему, позивамо све српске родољубе, да се вредно заузму око уписа и уплате деоница „Братства“, и да нас за времена извештавају о стању ствари.

Уплате и све пошиљке ваља слати адресом: **„Братство“ — Нови Сад.**

ПРИВРЕМЕНИ ОДБОР
СРПСКОГ КЊИЖЕВНО-НОВИНАРСКОГ ДЕОНИЧКОГ ДРУШТВА
„БРАТСТВА“.

Моле се сви српски листови и часописи, да овај позив више пута донесу.

ПРИЛИКЕ У АУСТРИЈИ.

Није зло политично и уставно стање само овде код нас у Угарској, него је ето тако исто и у Аустрији. Као год и овде код нас у Угарској, тако се ето и у Аустрији изједа и сатире сама од себе, она обесна и болесна ера насиља и лажног либерализма, која и овде и тамо тек што није издахнула, под теретом својих сопствених грехова и недела. Јер све што год не почива на здравом темељу, не може већ по томе бити дугог века.

Још када је оно распуштено бечко, тек изабрано градско заступство, само зато, јер је др. Луегер имао постати бечки градоначелник, још онда смо ми нагласили, да су дани кабинету грофа Баденија избројани, и да ће оно пасти чим се обаве поновни избори за бечко општинско веће, наравно, ако и опет продру антисемите и др. Луегер.

Сам тај факт да гроф Бадени није отступио још оног истог дана, када је др. Луегер поред свих ујдурама и усиљавања од стране владе, ипак изабран за бечког градоначелника, казују само једно — а то је то, што Бадени није хтео својим отступом да покаже свету, да је пао због победе бечких антисемита, којима би кров то још и више крила нарасла.

Да се он није толико ангажирао за овај избор и да се није тако отворено ставио на страну Чивута, та би ствар прошла и неопажена, др. Луегер би био данас бечки градоначелник и никог не би ни глава заболела. Али гроф Бадени није имао мушке снаге да се раскрсти са премоћи чивутском, он није нашао излаза да их се отресе — он је изабрао између семита и антисемита оне прве, и због тога је не само у Бечу него и у целој Аустрији сам себи поткопао тло, са којег ће се заједно са својом владавином наскоро и срушити.

Још онда смо дакле, како већ рекосмо рекли, да ће Бадени само дочекати поновне бечке изборе, који ће и даљи опстанак његовог кабинета решити. Победе ли и опет антисемите и др. Луегер, гроф Бадени ће пасти и доћи ће друга влада, која ће поновни избор Луегеров предложити цару на потврду. Не продру ли код истих избора антисемите и др. Луегер, Бадени ће и даље на влади остати, услед чега ће навући на себе још већу омразу и огорчење, те ће се ипак а пре а касније морати повући са управе државне.

Увиђа то врло добро и сам Бадени, па за то и припрема нову законску основу о изборном реду, како би код евентуалне победе антисемита тако удесио ствар, да би се рекло и мотивирало, да није пао због бечких избора и др. Луегера, него због новог изборног закона, због кога су се већ и друге аустријске владе срушиле.

За то се он са тим избором тако и жури, за то он и удешава да ту ствар изнесе скоро у онај исти дан пред царевинско веће, кад буду започели поновни бечки општински избори.

Како за сад ствари стоје, врло је тешко још сада прорећи исход бечких избора, јер се од онда много што-шта изменило; нарочито је значајно то, што су Младочеси у многоме заузели одлучнији и доста непријатељски положај према антисемитима, док се непрестано говори, да гроф Бадени жели, да се са њима нагоди и да им испуни многе њихове захтеве.

Недавно се пронела вест, како су бечки Чеси решили, да приликом будућих бечких избора, гласају само за своје кандидате, где год их буду могли поставити.

Премда се у ове вести не може са свим сигурно веровати, ипак кад би се то и догодило, знатно би били ослабљени антисемите, при чему и избори не би најбоље испали по њих.

Но чини се, да су антисемите поред свега тога још увек јаки у Бечу и да никако није искључена могућност, да би на идућим изборима, који ће 13. фебруара по новом календару отпочети, и опет сјајну победу однети могли.

И тако, кад човек на све ово погледа, само једно види; види, како се ауторитет државне власти ставља на супрот вољи народа и већине, а за љубав грамзивих и шпекулативних Чивута, који су својим големим новцем умели да начине себе моћним фактором од предсудног утицаја на државне послове и на њихов правилни развитак у сваком могућем погледу.

То су они, против којих се са свим оправдано диже све живо, не само у Бечу и Аустрији, него и у Угарској. Па с тога се ми и надамо да ће и ту околност имати Младочеси пред очима и да не ће заборавити, да ће и за њих осванути бољи и лепши дани, ако се чивутској шпекулацији и премоћи у аустријским државним пословима сузбију крила.

Успех њихов са оставком грофа Туна нека их не заведе, јер они морају и то знати, да ће Бадени само дотле излазити њима на сусрет док буде нуждом на то нагоњен, иначе осети ли се он јак на власти и без Чеха, он ће окренути опаклију, као што је и пре њега бивало.

Победа антисемита у Бечу и пораз владе грофа Баденија, само би још и више уверио одлучујуће и меродавне факторе у Аустрији, да су прошла она времена и мрачна времена, када се владало са повлашћеном мањином, мимо огромну већину и вољу целокупног народа у Аустрији, те ће се ваљда озбиљно тргнути и ствари у држави једва једном довести на ону праву стазу, којом је већ давно требало ићи.

У таким дакле приликама и са таким схваћањем и расположењем, ми очекујемо скору пропаст Баденијеве владавине, која се је већ сад почела да дрма и љуља, што сведочи и последња реконструкција кабинета.

Два нова министра, који су без икакве потребе баш сад и у оваком стању, да тако кажемо, подмладили Баденијев кабинет, не значи баш ништа друго, него да се тиме хоће да увери свет, како је Баденијева влада јака и сигурна и како о њеном паду ни помисли не може бити.

Куд и камо има више значаја оставка министра финансије Билинског, која и ако је следила на његову властиту молбу и жељу, за мислене и паметне политичаре много значи и казује. Свакако су дакле прилике у Аустрији такове, да се може очекивати пад садање Баденијеве владе а с тиме и нови заплети — само ако на поновним бечким изборима продру и опет антисемите са својим др. Луегером, а није искључена могућност, да би Бадени могао пасти и пре тих избора.

С—н.

10. ФЕБРУАР 1896.

10. ФЕБРУАР НА ПРАГУ ЈЕ!

Ти, народе српски, не смеш допустити, да тај дан остане непримећен у твојој повесници; ти га мораш подићи до народног празника. Спремите се, дакле, сви, и ви у у највећем граду и ви у најмањем сеоцету, да сваки према својим приликама прославите 10. фебруар достојно и свечано, како то одговара огромним заслугама див-великана и седог народног борца дра **Светозара Милетића**. Свако место великог Српства треба тога дана да носи карактер опште народне славе.

Радите, да вам не замери садашњост; радите тако, да вас не осуди будућност!

Политичке новости.

Србија. Напредњацима као да је одзвонило, а скупштина у Београду. већ четири дана како не може никако да ради, јер увек нема довољан број посланика на окупу. У опште међу напредњацима је велика пометња и заплетеност, услед чега се

ПОДЛИСТАК.

ЧОВЕК ОД УПЛИВА.

ПРЕВОД.

Спустио сам се у унутрашњост, у лепу варошицу једну: у место мога рођења; где ме од најсиромашнијег надничара до „силнога“ солгабирова, сви од реда познају. А за нас из престолнице, где човек човека не познаје, где смо сваки један другом страни, то је нека велика пријатност. Када те сваки погледи као познаник и када ти свако на твоје „помаже Бог“, онако пријатељски отпоздрави „Бог помог'о“.

Томе сам се већ у напред радовао. Но шта би? Овога пута као да не наиђох више на оне пријатне људе, на она пријатељска лица. Изгледаше, као да се нека хладноћа, или неко неповерење увукло између њих и мене. А баш не знам чиме сам их разуверити могао. Лупао сам о томе главу и лупао, но све забадава. Нити сам им обећавао, да ће добити жељезницу, да ће им се пореза смањити, да ће добити дозволу да саде дуван, само ако ме изаберу за посланика; а нисам им обећао ни да ћу основати у њиховој вароши лист, па најпосле нисам им ни наговестио, да ћу издати какав „позив на претплату“ на књигу, коју ћу тек написати.

Све то, као што велим, нити сам помислио, а камо ли учинио, па опет се моји земљаци од мене туђили. Поп-Тоша није ми више суботом у вече уз чашицу винца и коју партију „тардла“ издекламовао читаву сутрашњу предику, него би сада тек онако од беде рекао коју из среде, а коју с краја; домин опет затвори предамном срце своје и не излеваше више сву горчину на солгабирова, који се по њему разуме у правима, као неко у кантару, уз све то што је доктор права; опет солгабиров ми сада само толико каже, да домин израђује све као Наста ташке и да га у званију тек из сажалења трпе; а овамо се баш добро сећам, да су пре обојица рекли, да ће се један против другог борити до последње капи крви, — јер један иђи мора. Уз то би се обојица обратили мени молећи ме, да им пружим добра савета. Јер — веле — тамо у престолници може много што-шта да учини један новинар као што си ти, па како би било, када би онако рекао коју министру у моју корист...

Сад пак нису више тражили помоћи од мога уплива, па и сама стрина-Ката оставила ме је на миру. А то богме много значи, јер стрина-Ката вам је језик целе вароши. Она вам је у вароши, што и велико звоно на торњу, јер и мала звона звоне, но када велико зазвучи, тада се само оно чује. Тако и стрина-Катин језик међ језицима осталих госпођа. Кога стрина-Ката прогласи за великог човека о том не треба ни новине да пишу, он ће бити славан, но на кога се она окоми, тај је пропао.

Мене би стрина-Ката кад год дођем кући ухватила па запитала: јесам ли већ говорио са министром рата, а у ствари њеног унучета, на што сам ја наравно одговорио, да јесам и да је већ све у свом реду. Тада би се она насмешила и ја сам постао најупливнији и сви су о мени говорили. Ствар њенога унука пак састојала се у овом: дете је било већ у десетој години, а стрина-Ката је мислила, да већ израниje треба да почне радити око министра, да јој унук буде хусар, а не обичан катана.

Томе сам се највише чудио да ми о овој ствари више не говоре, те сам је онако из даље и запитао:

„А шта је са Владицом?“

„Жив је, богу хвала! Сада већ иде у пети разред, а ту је већ и петнаеста. Боже мој, кад помислим, да ће за коју годину већ бити хусар, сва сам блажена.“

„Богме и биће, то будите сигурни.“

Стрина-Ката се лукаво насмеши:

„И радим на томе, а сада се око тога заузео и мој нећак Паја, а чега се тај лати, оно не пропада.“

Одмах ми је било све јасно. Ту се ради о конкуренцији. Павле је дакле позавидео мојој популарности и почео је он сада да ради као моћни заштитник.

„Богме је тај човек далеко дотерао — настави стрина-Ката — кад помислим, колико ли сам му пута дала по новчић два за алву! Ко би и помислио, шта ће се из тога излећи! Био је увек слабуњав, ћутљив, једном речи: није обећавао ништа; а сада? Сада се тај помешао са највећом господом. Истина, не долази нам доле, али со тиме више брине за нас. Баш да га бог поживи!“

„Па онда не треба ја ни да говорим с министром.“

„Та не ће баш шкодити, ако и ти коју речеш.“

„И ти“ — крај дакле мојој популарности; ја сам, што 'но реч, постао девети у плуту.

Видим, да је Павле боље радио: није се показивао тако често међ њима, па му је и углед одмах порастао; чисто сам у себи већ видео параду, којом ће га дочекати, кад му једном падне на памет, да се сиђе међу њих, или кад га једном позову, да држи какво свечано предавање, које ће бити спојено са свињском дањом.

Само сам о томе главу лупао, шта је могло иначе скромнога Павла довести до те тежње, да се овим лажним путем прослави? Јер да он никакова уплива нема и да само заварава људе, са тим сам био на чисто. Па још уз то он, који ми је сам једном приликом, кад сам му се потужио, да је заиста најнепријат-

и Гарашанин извукао као тарана из лонца и отишао у Париз. Говори се у велико да је између њега и Ст. Новаковића грдна свађа настала, а ни са потпредседником скупштине др. Рајевићем, нису чисти послови, јер се и он направио болестан.

Међутим буџет за идућу годину требао је већ одавно да буде готов и примљен, а напредњаци једнако ствар са буотежу одуговлаче, како би се што дуже задржали на власти. Но тешко да ће им и таки марифетлуци ишта помоћи, па се за то и говори по Београду, да је Гарашанин зато отишао у Париз, да тамо замоли свог старог пријатеља Милана, да дође у Београд и да избави напредњаке од пропасти.

Како ће се ова ломњава окончати, то се наравно тачно не може знати, али је то сигурно, да су напредњаци на издиханију, те врло лако може доћи давно жељени час, да их на управи земље замену бољи људи.

Ми се надамо, да ће краљ Александер и сам увидети, да овако више никако не може ићи, па ће позвати радикале на владу, који и тако у народу имају још увек несумњиву већину и огромно поверење.

Велико негодовање и сензацију изазвала је у свима београдским круговима потврда високе порте, којом се за вилајет косовски у Старој Србији постављају два Бугарина за валајетске помоћнике.

У ово ме се назрева прст Енглеске, која у Старој Србији и Маћедонији подржава Бугаре на штету тамошњих Срба, јер се нада, да ће им Бугари бити верни измећари против Русије и њених планова на балканском полуострву.

*

Стара Србија и Маћедонија. У Пећ је стигао новопостављени митесариф. Дочекан је од стране Арнаута с негодовањем. Он је прегледао све канцеларије и нигде ништа није нашао у своме реду; издао је наређење, да се оружје несме у чаршији носити — нико га није слушао; сазивао је седнице, дошла су му свега три члана, међу тим немају ништа решавати. Митесариф или мора ћутати скрштених руку и гледати сејир, или што пре умаћи, као и сви његови претходници.

Његово Височанство велики везир Халил Рифат паша расписом својим, опоменуо је све своје валије да се строго придржавају расписа о отварању српских школа по свима областима његовог претходника. Свакако у најкраћем року свуда ће се отворити српске школе, јер је томе — како велики везир, тако и само Његово Величанство Султан наклоњен.

Лист „Косово“, који излази у Скопљу, доноси званичну исправку и вели: „неки су казали, да је у Ђаковици између Арнаута букнуо устанак и са свим наопако о томе говорили. Међу тим, тамо влада потпуни мир и поредак“.

Исти лист јавља, да су сви православни народи у косовском вилајету провели празнике потпуно у задовољству и миру.

*

Бугарска. На дневном је реду опет вест о отступању Кобурга са престола. Стање у Бугарској млого је горе него што се то обично говори, а нарочито финансијско стање земље све се на горе окреће.

Сам Кобург страћио је скоро сав свој иметак, па сад иде да обиђе своју богату родбину по Европи, не би ли га из новчаних неприлика извукли. Но пошто он добро зна да у Бугарској не може и онда остати кнез ако нема довољно пара, то не нађели на свом путу новаца, не остаје му ништа друго, него да се и на бугарском престолу захвали.

Све дакле вести о приближењу Русији и о покрштењу кнежевића Бориса, само су згодна смицалица, којом се хоће да обмане свет и замажу очи.

Ни најмање дакле не треба да будемо изненађени, ако се набрзо и обистини, да је кнез Кобург отступио. Али то не треба тумачити са неке више политичке побуде, него са простог новчаног гледишта.

И тако ће Русија најзад и дочекати своје време и право, кад ће Бугарска пасти на колена пред њу и умолити је, да је својим протекторством сачува и спасе.

*

Далмација. Званични лист аустријске владе „Винер Цајтунг“ доноси наименовање др. Гаје Булата, који се поставља за председника далматинског земаљског саора на место умрлога др. Мклаића.

У исто време јављају, да ће се сабор далматински састати сигурно 23. ов. месеца по нов. календару. Тиме су дакле пали сви они гласови и комбинације о разним кандидатима за саборског далматинског председника.

А да ли ће др. Булат продужити и као председник акцију за пренашање земаљског сабора и одбора у Сплет из Задра, то ћемо тек видети, премда знамо још сад, да у томе успети не ће и не може.

*

Немачка. У Берлину и берлинском царском двору, прослављена је онамад на најсвечанији начин велика прослава 25-годишњица, од како је уједињена велика нетачка царевина.

Цар је сила њих одликовао орденом, те је шта више, за ту прилику установио са свим нов орден немачки. У свом прогласу на народ цар изриче наду, да ће страначки и покрајински интереси устукнути пред општом државном идејом, те да ће сви уложити све своје патриотске силе, да Немачка још и боље ојача, те да као такова и у будуће буде важила као велика залога мира у држави и у Европи.

Милетићева седамдесетгодишњица.

Из Шида нам јављају: Овде се живо ради за Милетићево „Братство“. Још до данас није довршено уписивање деоница и прикупљање новца, а кад све буде готово, јавићемо опширније. Овде се још мисли и о забави коју ћемо у ту циљ приредити.

*

Деонице „Братства“ уписала су до сад ова места: Стари Бечеј, Турски Бечеј, Велики Бечкерек, Бегеч, Вршац, Вирје, Госпођинци, Дарувар, Долово, Добринци, Делиблато, Загреб, Земун, Ивђија, Идвор, Иланца, Ириг, Јасеновац на Сави, Сремски Карловци, Копривница, Каменица, Доњи Ковиљ, Стари Кер, Коренница, Карлово, Лугош, Митровица, Мачвић, Мартонош, Нови Сад, Осек, Омск (Сибирија), Стара Пазова, Перлез, Петровци, Путинци, Рума, Вел. Радинци, Сентомаш, Сомбор, Сегедин, Сисак, Стејановци, Стари Сланкамен, Сонта, Тител, Црвена Црква, Чока, Черевић, Шаг, Брђани, Бучје, Белегиш, Срп. Елемир, Кленак, Кусић, Лежимир, Петриња, Ковиљ-Сентиван, Старчево, Ада, Нештин, Самош, Крчедин, Нови Бановци, Даљ, Фелдварац, Варјаш, Ст. Градишка, Дероње, Кула, Петрово Село (Бачка).

Прилоге за народни дар дала су до сада ова места: Будимпешта, Сомбор, Голубинци, Острогон, Велика Кикинда, Чента, Мартонош, Стари Бечеј, Перлез, Госпић, Сремски Карловци, Ердевик, Ада, Мошорин, Идвор, Ковиљ-Сентиван, Фелдварац.

Забаве за седамдесетгодишњицу дра Светозара Милетића приредила су до сад ова места: Јасеновац на Сави, Стари Бечеј, Рума, Митровица, Вршац, Крчедин, Голубинци.

Друштва и тела, која су до сад уписали деонице или дали прилога: Српска читаоница у Ст. Бечеју, Задруга Срба занатлија у Новом Саду, Перлеска среска штедионица, Српска читаоница у Коренници, Српско певачко друштво и српска занатлијска читаоница у Вршцу.

*

Број деоница и имена прилагача изнећемо на јавност, чим нам извештаји стигну од одбора, повереника и скупљача.

Одбор „Братства“.

*

На знање. Приређивачи забава тражили су од нас, а и данас још непрестано стижу поруке, да им се ставе на расположење подаци о животу и раду Светозара Милетића. Јављамо овим свима и свакоме, да „Братство“ издаје књижицу о животу и раду Милетићеву, која ће за неколико дана бити готова и моћи ће се добити код „Братства“ у Новом Саду.

*

Из Голубинаца нам пишу, да је тамо врло лепо испала забава приређена у корист Милетића и „Братства“. Чист приход је леп и према нашим приликама доста и велики. Голубинци су једно мало српсло место, али за то напредује врло бујно у српском народном и радикалном правцу, што је у првом реду велика заслуга прокушаног Србина и родољуба и чувеног народног светтеника Дамјана Прерадовића, а у новије доба наших млађих људи и пријатеља: Душана Пашаотовића и других, у чије је коло долетио и вредни наш пријатељ и челик карактер др. Данило Кеслер.

Нарочито упада у очи, и за сваку је похвалу велико одушевљење наше српске женске омладине. Живело ово мало, али свесно наше српско место Голубинце!

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

Одзив новосадске публике према нашем срп. нар. позоришту тако је леп и многобројан, да се само похвалити може Све ложе а готово сва седишта претплаћена су и управо разграбљена су била још одмах првих дана, за целу двомесечну сезону, те кажу, да је одзив ове године много јачи и бољи, него што је лани био овде у Н. Саду.

Прва престава била је „**Балканска царица**“ и то на први дан Божића, што свакако није требало да буде. Истина, позориште је било дупком пуно — ал' на галерији и партеру, ложе нису биле баш све пуне. И то зато што је Божић, када сваки прави Србин код своје куће и у кругу фамилије провађа и остаје.

Свакако није требало првог дана да буде представа, па би бар и глумци знали да је Божић, те би и они могли провести светле празнике у кругу своје фамилије и код своје куће.

Сама претстава „Балканске царице“ ишла је доста добро и глатко, комад је за нас познат и од пре, говорило се је и писало о његовој драмској, песничкој и техничкој вредности доста, те нам овог пута остаје, да само о игри неких глумаца по коју речемо.

Узевши у опште, игра није била рђава, али ипак поједини глумци могли су и бољи бити. Тако смо се баш зачудили, да господин Ружић (Станко) није своју улогу добро знао — или можда би боље било рећи, да је своју улогу заборавио. И иначе нас није бог зна како задовољио тог вечера, јер у његовој игри приметисмо много што-шта, што квари у гледаоца добро расположење. Оно чудно трзање, оно неприродно кривудање и грчење руку, оно, да тако речемо, штуцање и нагло застајање у говору, само је ослабило онај ефекат, који би он иначе са том улогом могао да произведе код публике. Нарочито нам се никако није свидео онај моменат, кад (Станко) говори своме дорату, наравно, који је тамо негде иза кулиса. Ту смо опазили код Ружића неке манире и гесте, који само женској приличе, а цео тај монолог изгледаше, као да свом дорату љубав изјављује, а не да га као јунак храбри и разговара.

Нека нам се ово не прими за зло, јер ми знамо да Ружић није више младић, и да за нужду игра и оне улоге у којима га, рецимо још пре 15 год. нико достићи не би могао. Ружић поред свега тога врстан члан првак наше драме и као такав вредан сваког признања.

Што се тиче игре Спасићеве (Ђорђе), ту управо не знамо шта да кажемо, јер нам се је учинило, да је сувише много и лепо говорио а мало играо. Требао би свакако да своје особне врлине доведе у склад са психолошком штудијом дотичне улоге, па ће се онда попунити и сва она празнина, која се осећа и која много квари.

Остало би нам још да речемо коју о игри Лукићевој (Перун), који је и поред промуклости, своју увек смишљену и лепу игру врло добро извео.

Од женских се је истакла гђа Лукићка (Даница), која је улогу своје млађане и бујне црногорске девојке Данице, врло добро извела и одиграла.

Остали пак у својим већим и мањим улогама, чинили су колико су могли и колико се је то дало учинити.

*

Други је комад био на други дан Божића „**Ђидо**“, стари знанац српске публике. Укупна радња и игра, много је боље текла него код „Балканске царице“, сви су се некако осећали сигурнији и природнији. Добриновић (Максим) био је врло добар као год и Лукић (Маринко), који је и овог вечера био јако промукао, што му је свакако доста сметало да још и боље развије своју вештачку игру. Спасић је као Ђидо много бољи био него као ђорђе у „Бакканској царици“, премда је и овде премало темперамента показивао.

Што се тиче појединих песама, те су ишле

није, кад зе о човеку пронесе, да има неког великог утецаја, насмешив се и рекао:

„Видиш, о мени то не мисле, јер ме и не виде. А баш бих волео, да посетим нашу милу варошицу, но и те сам се радости одрекао, само да не бих силом морао задати њима стотинама реч, да ћу им нешто израдити, што сам потпуно уверен, да не могу извршити. Јест, видиш, тако ради онај, који мма мозга у глави.“

Па зар је он сада изгубио памет?

Једва сам чекао, да се вратим и да говорим са њиме. Већ ми је додијало слушати о његову великом утецају. Поп Тоша ми је већ толико пута рекао, да би само Павле био у стању, да његов ораторски дар препоручи онде гте треба; а солгабиров ми је споменуо, да већ мора ради своје ствари писати Павлу, и натарош је то исто намеравао, а апотекар је опет тврдио, да је једини Павле човек, који ће га избавити од истраге, коју су против њега на пра бога подигли — бар тако је он мислио.

Чим сам се вратио у престолницу, одма сам потражио Павла; но здраво сам се зачудио! Место оног свагда доброћудног веселог човека, нађох Павла суморног, као да је небо на њега пало. Али осветило му се господство; бар да му се и ја сам осветим:

„Мислиш ти, да је то тако лако постати наше вароши велики син?“

„Остави се свега молим те — рече Павле сав утучен — ни тренутка мирног немам од оно доба!“

„Од кад?“

„А зар ти не знаш?“

„Баш ништа, тек толико, да си ме опростио велике беде, а на томе ти искрена хвала.

„Заиста ти не знаш како сам прошао са првом мојом протекцијом?“

„Не знам, зато се и чудим, од када да ти је углед од једног тако нарастао.“

„Е онда баш седи, да ти испричам ту чудновату историју: Било је то већ пред крај лета Тада добих писмо од Јована Црнковића; но ево ти га, па га прочитај сам:

„Високо поштовани господине! Усамљен стојим на овоме свету без икакве протекције! Последњу своју наду на вас полажем. Добро знам, да ми ви једини помоћи можете, јер вас као новинар, поштовани господине, знам да можете кад хоћете са министерима да говорите. Смилујте се на мене и реците коју за мене! Од вас зависи мој живот, моја срећа. Већ од 12 година амо служим као сремски писар; толико пута тражио сам какво боље место, но све беше узалуд, јер не имађах кога да ме препоручи. Сада сам поново тражио једно место. Доста сам чуо о слави и доброти вашој и с тога се обраћам к вами. Господин Н. обећавао ми је већ више пута, но никада не учини, (тај Н. био сам ја). У вас полаже, дакле, последњу наду отац седморо деце. Шта више, за који дан биће и осмо. Када би ми то место дали, био бих најсретнији човек на овоме свету и за вас би сваки дан са десет усана ишла топла молитва богу...“ и т. д.

Прочитао сам писмо и вратио Павлу са речима:

„Сад већ разумем; ти си се заузео и он је место добио“

„Е врага сам се заузео. Прво већ за то што не би ништа израдио, а после јер не бих ни времена имао“.

„Па шта је било?“

„Шта? Ништа. На писмо нисам ни одговорио. А шта би и одговорио? Прошло је од то доба доста времена, ја сам то већ и заборавио, када сам једнога дана имао посла у уредништву званичног листа, баш је био слуга по рукопис и један од сарадника пружи му парче папира са речима: „Ово је наименовање“. И нехотице бацим поглед на папир. Беше то наименовање Јована Црнковића.

На моју несрећу паде ми на ум да се похвалим, као да сам ја то учинио Црнковићу. Отидем у брзојавно звање и јавим Црнковићу да је наименован. Сутра дан већ добих хитно писмо, у коме не може доста да ми се захвали; уз писмо је било приложено још 8 захвалница од његове деце. И од то доба немам мирна тренутка. Углед ми је страшно порастао, сваки дан добио сам по које писмо са разним молбама:

„Ви сте господине једини, који не само обећава него и чини...“

„У тешким приликама од свију остављен једину наду у вас полажем...“

„... И небо и земља заклеше се против мене, ја сам пропао, а самном и осам незбринуте сирочади, но ако ваше господство и једну реч рече ми смо спашени...“

Таких и такових писама имао је Павле пуну гомилу. И ако сам га жалио, беше ми ипак смешно те му рекох:

„Не завидим ти брате, него ти од срца захваљујем што си ми помогао и беде ме опростио“.

Павле скочи од очајања: „Не, ти ми помоћи мораш, па ма како. Пиши за мене да је све лаж, да сам пропао, да сам се убио, или да су ме убили, ма шта, само помози.“

Ја сам га умиривао и обећавао, да ћу нешто учинити, ма да сам потпуно уверен био, да нећу ни корака чинити, јер би само себи нове беде донео.

Најпосле се опростим од Павла, оставивши га да размишља, шта вреди бити чувен и славан.

* *

добро и течно — но хорови, а особито они иза кулиса ишли су свакојако. Час је музика трчала за хоровима а час хорови за њом, а то не би смело никако бити. У опште смо приметили, да певање код наших певача не иде најбоље, те би се морало много већу и озбиљнију пажњу на то обраћати.

*

Трећи комад је био **„Стари бака и његов син хусар“**, те и ако је комад стари и сваком већ одавно добро познат, ипак је и овог вечера позориште било дупком пуно, а и сам комад пратила је публика са необичном пажњом.

Ружић је играо старога баку и морамо рећи, да га је прекрасно и са пуно топлине одиграо, управо вештачки. Куд и камо му је бака отскочио од Станка у „Балканској Царици“. После њега иде нам у првом реду споменући Лукића, који је изврсно извео улогу Певца; тако тачно, тако савесно, тако вештачки, да нас је потпуно задовољио, поред свег тога, што је овог вечера већ једва од промуклости говорити могао.

Уз Лукића се лепо истакао и Филиповић, који нам је са својом улогом Црвенка доказао, да је прави и даровит глумац, који може бити врло добар и употребљив члан наше позоришне дружине. Учинило нам се, као да не уме тачно да изговара слова ћ и ч, па као да и неке последње слогове од појединих речи гута и нејасно изговара. Зато би морао да на то мало више обрати своје озбиљне пажње.

Ту исту ману, но у куд и камо већој мери приметили смо и код Миловановића, који је играо Лацка. Ал код њега није само та мана, јер он је у опште врло велики почетник. Орган његов па и сама појава може се рећи, веома угодан утисак чини на гледаоца, но његова игра јесте све друго, само не смишљена уметничка игра. Миловановић је још млад човек, те се надамо, да ће он уложити сав свој труд, да све те потешкоће савлада.

Добриновић је био као Никица врло добар, те нас је много више задовољио, него као Максим у „Ђиди“. Некако нам врло необично поред свег тога беше гледати га у улози Никице, коју би увек пре требало поделити једном од млађих глумаца. Не знамо само, како већ њему самом није неугодно играти исту улогу, у којој се већ толико и толико пута огледао и у којој је у истини беспрекорно врло добар у сваком погледу, а за коју је свакако престарио и отежао. За што Никицу као и пре не би играо г. Бакаловић. — Споменути нам је још гђу С. Бакаловићку као Милку, која се је у својој улози добро држала.

И остали глумци и глумице играли су доста добро, и што нам се веома допало, сви су доста добро пазили на упадања — „Schlagwort“, а и улоге су добро знали. Но, на жалост, и овог вечера смо приметили велику неозбиљност и неред на позорници. Једна певачица се је чак са позорнице у сред сцене полако удалила и отишла иза кулиса, Стефановић је и опет био несташан, јер је на отвореној сцени гуркао (Црвенка) Филиповића, да му је овај већ морао довикнути, да се смири. Нама се све чини, да Стефановић хоће да имитира београдског Мику Рисантијевића ама баш у свему, тек позор. управа би морала и на ове ситнице боље да припази, да се више не догађају ни на затвореној, а камо ли на отвореној позорници.

А сад хоћемо још коју да кажемо о Зорки Марковићки (Ленки), па да завршимо.

Док је З. Марковићка у „Ђиди“ скоро неопажена остала, дотле нас је у улози Ленке сасвим задовољила. Пре свега и ако још доста невешто, ипак је играла своју улогу са пуно воље и са пуно пажње. Уза све то показала је, да има живота и темперамента, те нас је управо, као и целу публику, својом игром задобила. Певала је добро, и морамо рећи, да има доста јак, јасан и веома опсежан глас. Држимо, да је управа била доста сретне руке у ангажману исте гђе Зорке Марковићке већ и с тога, што гђа Мил. Марковићка бејаше за те улоге скоро без икаквог гласа, те се је надати, да смо сад добили врло добру певачицу. Песме су јој биле, како већ рекосмо, добро отпеване, само нам се чини, да их је певала сувише на онај начин, како их прост народ пева. До душе све су те песме такове природе, а и она је сама играла сеоску девојку, но тек, тек — без добре школе, нема ни доброг певања. Што се њеног гласа пак тиче, он је угодан, звонак и јак, а то је доста за наше прилике.

Марковићка је била од публике бурно поздрављена и изазвана, што је свакако и заслужила, те се надамо, да ће у будуће и лепши успех постићи — само више студије у игри, а у песми више школе.

Хоћемо још да речемо, како смо са ове три прве представе у главном врло добро задовољни, јер оне бејаху складно, као целина, на позорници приказане. Но поред свега тога ипак не можемо никако да разумемо, чега се ради, баш овде у Н. Саду, удешава такав репертоар, у коме брилирају све сами стари и скроз застарели комади. Зар Нови Сад, где је најмногобројнија српска позоришна публика, није заслужио, да се пред њега изнесу већином нови и модерни комади светске драмске литературе?

О **„Галеоту“** као новом комаду, који се је први пут играо у суботу 30. п. м. овде код нас у Новом Саду, донели смо у једном од прошлих бројева опширнију оцену. Те овде само толико још напомињемо, да су г. Лукић и гђа Лукићка били изврсни у својим тешким улогама.

Што се тиче пак „Сађурице и шубаре“ и „Војничког бегунца“, могли би са свим мирне душе рећи, да су одавно заслужили да се са позоришног репертоара скину, особито „Војнички бегунац“, који не само што је испод сваке драмске вредности и што је престарео, него није ни наш српски комад Сама игра глумаца у оба ова комада била је како где добра и лоша.

Тако док су у „Сађурици и шубари“ скоро сви били изврсни, дотле у „Војничком бегунцу“, већина није ваљала баш ништа, те је цео тај комад ишао врло траљаво.

У „Сађурици и шубари“ су се особито истакли Лукић, Добриновић, Бакаловић и Николић, но и сви други били су ваљани, те је цео комад текао врло складно, округло и глатко, премда је са певањем ишло свакојако, на што би и управа морала већу и озбиљнију пажњу да обрати.

У „Војничком бегунцу“ изашао је пред новосадску публику по други пут г. М. Стојковић као гост. Г. Стојковић је још у „Галеоту“ потпуно доказао да је ваљан и угледан глумац, он разполаже свима сретствима која су апсолутно потребна једном добром глумцу, те се надамо да ће као ангажован члан наше дружине, не само оживити него и нов дух унети у наш позоришни рад, који се до сада доста лагано мицао у напред.

Као гроф Монти био је изврстан, скоро много бољи него Ернесто у „Галеоту“, но томе се не треба чудити, пошто је Стојковић у улози Ернеста први пут у опште играо, док му је гроф Монти стари зналац. Гђа Лукићка, као грофица, била је врло добра, но З. Марковићка, као Јула, није нас баш никако задовољила, ни игром, ни певањем, што жалимо.

Што се тиче гђе Добриновићке, можемо рећи, да је била добра у својој улози, као год и Добриновић у својој. Нису мање бољи били ни Бакаловић ни Николић, који су своје улоге врло лепо извели.

Остали су били мање више добри, или слаби, те жалимо, што нас овог вечера Марковић није апсолутно задовољио, ни својим никаквим певањем, ни својим играњем. Гђца Туцаковићева као ћајација била је врло добра а врло је добро и певала, те је управо штета, што се ова млада глумица која има изврстан глас вечито потискује и што јој се скоро никакова пажња не обраћа.

Чини нам се, да овог пута ни улоге нису биле подељене као што би требало да буде, па је ваљда и то утицало, да је цео комад, а нарочито певање, врло хрђаво ишло, све некако натегнуто и као на силу, да смо једва дочекали крај. ?

Књижевност и уметност.

„Српкиња“, илустрован календар за наш женски свет за преступну годину 1896. Уређује Јован Поповић. Година прва. I. Календарском делу су додане и знамените године по Србе, и у опште. Светли владалачки дом у Аустро-Угарској монархији. Деца њихова. Аустро-Угарска монархија. Земља и владари у Европи. Православни српски црквени великодостојници. II. део. „Српкиње“ је Поука и забава са овим сликама и садржином: а) слике: Царица и краљица Јелисавета. Царица-удовица Марија Феодоровна. Краљица Наталија. Књагиња Милена. Juliette Adam (Мадам Адам). Савка Суботићка. Нина Петровић, председница „Српске добротворне женске задруге“ у Вел. Кикинди. Олга пл. Јагодић, председница „Добротворне задруге Српкиња Панчевачких“. Полексија Ст. Теодоровића, српска сликарска уметница. Милка Гргурова, српска драм. уметница. б) чланци: Поздрав Српкињама, (на француском језику) од Juliatte Adam. Стари пјесник младијем српкињама, од J. Сундечића. О развитку наших нар. жен. рукотворина, од Савке Суботићке. Словачке жене, од Милине Зохове. Роб, од Јулке Јовице Стратимировића. Домаћица као помоћница лекару, од Марије Вучетић-Прите. Утицај варошког женскиња на сељанке, од Живане Ст. Милићевићке. Завичају, од Данице. Козо, из „Снохватица“ Змајовиних. Дечји темпераменти и карактери, од др. В. Бакића. Знатније књижевнице у страних народа, од Анђелије Поповићеве. Мати и кћи, од Милке Гргурове. Кажи, од Јелене. После растанка, од Јована А. Дучића. О лепоти, од др. Стевана Павловића. Словенкиње, од Марице Надлишкове. Моје цвеће..., од Васе Крстић-Љубисаве. Вече, од Д. Неранџић-Брашованове. Несрећник, од Данице. Ти, од Милете Јакшића. На раскршћу живота, од Милице. Дилбер девојко, од Јелене. Реч-две о васпитању наших српкињица, од Јулке Јовице-Стратимировићеве. ***, од Јов. А. Дучића. Чешка жена, од Власте Питнерове. Исповест, од др. Казбулбуца. Добротворне женске задруге у нас (на крају 1894. године). О сликама у овој књизи, од уредника Јована Поповића. Препорука српским родитељима, да своје кћери шаљу у „Виши завод за васпитање девојака у Београду под највишом заштитом краљице Наталије“. Цена је „Српкињи“ у меком повезу 70 нов. а у елегантно платненим корицама 1 форинта. — Ми овај илустрован календар од наше стране најтоплије препоручујемо нашем женском свету, јер ће у њему поред поуке наћи и лепе забаве.

СЕТИМО СЕ СВОЈЕ ДУЖНОСТИ.

За нама је **тридесет** пуних година живота и рада. Историја наше народне јавне борбе оцениће живот „Заставин“, и рад њен — и ту ми немамо ништа да рекнемо, до ли то, да се политичка историја овостраног српског народа, без „Заставе“ и њених тридесет година рада, не да ни замислити.

Па за то можемо с поносом да се осврнемо на тај тридесетгодишњи живот и на тај рад, и да стотинама доказа уверимо свакога, да је орган српске народне радикалне странке „Застава“, орган народа српског; те да се за тих тридесет година поносно на бедемима народног напретка и слободе, братства и једнакости вила, на горку жалост наших народних непријатеља.

Свака година њезина живота чврсто је уткана у живот народа српског. „Застава“, у заједници с народом, бори се ево и данас против народних непријатеља и душмана; с народом стоји, с народом и пада, те можемо слободно и са највећим поносом рећи, да је „Застава“ само народном љубављу одржана.

На завршетку тридесете, а на почетку четврте десетине година „Заставиних“, нека је најбоље препоручи досадашњи рад њен и љуте стреле непријатељске, које су је до сад најчешће гађале, као ни један српски лист, али је поред свег тога не могоше сломити, јер она бејаше уз народ српски, а народ уз своју „Заставу“.

Сад је време, на почетку године, да народ српски претплатом докаже, колико му је стало и у будуће до његове увек независне „Заставе“, која је само српским народним интересима служила и ником више.

Претплатна свота на „Заставу“ обележена је на челу листа.

Уредништво „Заставе“.

СВЕТО-САВСКЕ БЕСЕДЕ.

X-ту беседу с игранком, приређује одбор српско-православне црквено-школске општине у Винковцима, на дан св. Саве 14. (26.) јануара 1896. у дворани гостионице „к цару аустријском“. Чист приход намењен је школској благајни.

V. Беседу с игранком, приређује српско црквено певачко друштво у Манђелосу, о св. Сави 14. (26.) јан. 1896. У просторијама парохијског дома у Манђелосу, под управом свог коровође А. Андријевића.

Вуковарско српско певачко друштво „Јавор“, приређује у недељу 14. (26.) јануара 1896. Светосавску беседу са игранком, у просторијама позоришне дворане код „лава“, а у корист своје благајне. Зборовима равна друштвени ликовођа г. А. Сејкора. На овој забави свираће музика ц. и кр. пешад. пуковније бр. 29.

Беседу са игранком, приређује српско црквено певачко друштво у В. Бечкереку, на св. Саву 1896 у варошком позоришту, под управом свога ликовође г. Ем. Пихерта, а уз пријатељско суделовање гђце Иринке Николић.

Св. Савску забаву, са позоришном преставом и игранком приређује српско православна црквено школска општина уз суделовање српске омладине у Прњавору на дан 14. (26.) јануара 1896. год. у просторијама српске школе. Чист приход намењен је школском фонду.

Вести из места и са стране.

Дао оставку. Интендант загребачког казалишта др. Степан Милетић, предао је пре неки дан бану Хедерварију своју оставку, како то јавља старчевићански лист „Хрватска Домовина“, због неприлика са владиним саветником Хлупом. Да ли ће му бан и уважити оставку, то се још не зна. Уза све то неки пештански листови јављају и то, да ће бити млогим глумцима у Загребу (већином Србима) отказан ангажман, а за гђу Софију Борштник веле, да је већ из позоришта иступила. И тако се приближује она катастрофа, која се је могла и предвидети, и ако се толиким новчаним жртвама прикривала и досад задржавала.

Демонстрације против владе у Загребу. Познато је, да је наступила у Загребу интендантска криза, јер влада гледа да се др. Степана Милетића што пре отресе. Но то се не допада Загрепчанима, те су му прекјуче као у знак поверења и захвалности предали повереницу загребачког грађанства са 300 потписа. Милетића су поздравили и предали му исту адресу три највиђенија загребачка грађанина, на челу са грофом Мирославом Кулмером. Но како ће се то господину бану допасти?!

Београд има 60.000 душа. По последњем попису становништва од ове 1896. год. изнео је Београд преко 60.000 становника, без војске што се у њему налази. Још год. 1890. имао је Београд само 49.000 душа, а за пет година, он се је ето умножио за 11.000 душа више.

Читуља. У Бањалуци је први дан Божића умро после тешког полугодишњег боловања Настас Наумовић, слушалац духовне академије у Черновици.

Прва школа српских народних игара у Земуну. Уз пријатељско суделовање госпође Емилије Пантелићке, госпођица: Јелене В. Петровићеве, Милице М. Поповићеве, Катице Станковићеве, Наде Поповићеве, и г. г. Светислава Димитријевића, Богдана Ђурђевог и Александра Каракашевића, приређује у четвртак 11. јануара 1896. год. у великој сали „Гранд Хотела“ велику народну забаву са дилетанском представом и игранком. На забави ће свирати омиљена свирачка капела Пере Тица, који ће се продуцирати са „Српском Потпури“ у D-г од Едмунда Затлокала.

Повратак затворених ђака. Неколицина од оних ђака што су били осуђени због спаљивања мађарске заставе у Загребу, повратили су се пре неки дан из Беловара, пошто су навршили своју казну од 3. месеца. На загребачком колодвору дочекали су их грађани и грађанке у огромној маси те их бурно поздрављали. Сами ђаци беху окићени са хрватским тробојкама и каранфиловим цвећем. Они причају много, како су их у апси мучили и како су живели, те су предмет опште пажње на све стране.

Беседу са игранком, приређује срп. занатлијско удружење у Ср. Карловцима уз пријатељско суделовање богословско-гимназијског кора у недељу 21. јануара (2. фебр.) 1896. у саборској дворани а у корист своје благајне. Улазна цена биће од особе 1 фор. (од породице 2 фор.). Добровољни прилози примају се са захвалом, а имена прилагача биће јавности дата. Распоред је овај: 1. Поздрав од ***. 2. „Псалм 14-ти“, од Вл. Боберића, пева уз мешовити кор г. Данило Милошевић. 3. „Шевина песма“ од Ф. Б. Мендалона, пева мушки кор. 4. „Боже братимства“ од Д. Јенка, пева мушки кор. 5. „Гусларева смрт“ од З. J. Јовановића, декламује г. Мита Дојић. 6. „За дом мили“ од Фр. Апта, пева мушки кор. 7. „Песма о песми“ од З. J. Јовановића, декламује гђца Катарина Стојадиновићева. Други је део играње и весеље до зоре беле.

Нашли се. Сваки дан долази редовно у подне један старији човек у Пештанску „пучку кујну“ да руча, кажу, да је то некадањи први богаташ у Пешти, који је пропао и пропио се и чија је жена одбегла са једним кућевним пријатељем. Пре неки дан, кад је исти тај пропали богаташ као обично дошао на ручак, затекне на свом месту другу једну таку исту пропалицу. И како се је морао узбуктати и изненадити, кад је у томе распознао оног истог кућевног пријатеља, који је са његовом женом одбего, и који је тако исто пропао и до просијачког штапа дошао.

Ново бацање Везува. Цела околина Везува у великој је опасности, јер је Везув и опет почео јако да баца дим и лаву према Сан-Себастијану и Ресани. Становништво целе околине у највећем је страху ради тога.

Трговина.

Нови Сад, 9. јануара. Пшеница прве каквоће 6 ф. 30—— н. Пшеница средња 6 фор. ——— нов. Пшеница лакша роба 5 ф. 80—90 новч. Наполица 5 фор. 50—60 н. Јечам 4 ф. 50—60 н. Зоб 5 фор. 50—60 нов. Кукуруз у зрну 3 фор. 60—70 н. Маст 60 фор. Сланина сува 60 фор., дебела паљена 60 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки .	46 н.	
„ средњи . . .	44 н.	
„ лаки	42 н.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	10—25 ф.	по комаду.
Јагњци .	——— ф.	по пару.
Овци . .	8—12 ф.	„

*

Стање воде под Новим Садом.

8. јан. било је 1.52 метара, а 9. јан. било је 1.50 мет.

Најновије вести.

Поводом 25-годишње прославе немачког уједињења, телеграфски је честитао наш краљ Фрања Јосиф као год и талијански краљ Умберто на самога цара немачког Вилхелма, који им се је одмах најласкавије на честитци заблагодарио.

Гроф Бадени стићи ће 27. ов. месеца у Лавов, да присуствује седницама тамошњег земаљског сабора.

ПОЗИВ

У СВЕЧАНУ СЕДНИЦУ КЊИЖЕВНОГ ОДЕЉЕЊА

„МАТИЦЕ СРПСКЕ“.

Позивају се сва господа чланови књижевног одељења, господа чланови „Матице Српске“ и остала поштована публика, да изволе доћи у свечану седницу књижевног одељења, која ће бити о св. Сави 14. (26) јануара ов. год. у 3½ сахата после подне у дворани „Матице Српске“.

У тој свечаној седници говориће подпредседник „Матице Српске“ г. **А. Хаџић** у спомен и славу пок. **Милораду П. Шапчанину,** почасном члану „Матице Српске“.

У Новом Саду, 7. (19.) јануара 1896.

Председник „Матице Српске“:

Милош Димитријевић с. р.
кр. саветник.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

Ред позоришни представа.

У четвртак 11. (23.) јануара: **„Досадан свет“**. Шаљива игра у 3 чина, написао Е. Паљрон, с француског превео М. Р. Поповић.

У суботу 13. (25.) јануара: **„За круну“**. Драма у 5 чинова, написао Франсоа Копе, с француског превео Д. Ђокић.

У уторак 16. (28.) јануара први пут: **„Булинарови“**. Комедија-водвиљ у 3 чина, написали Морис Ердоно, Албен Валабрег и Анри Керул, превела с француског Станка Ђ. Глишићева.

Упозоравамо наше поштоване претплатнике да при увезивању прошле 1895. године „Заставе“ пазе на број од среде 29. новембра јер онде је стављен погрешно број 188 а треба га исправити на 185.

ПОЗИВ

на

XXIII. БЕСЕДУ С ИГРАНКОМ

коју приређују

УЧЕНИЦИ СРПСКЕ ВЕЛИКЕ ГИМНАЗИЈЕ

У НОВОМ САДУ

О СВ. САВИ, 14. (26.) ЈАНУАРА 1896.

у корист својим сиромашним ученицима.

Беседа ће бити у позоришту Дунђерскога а игранка у дворници Јелисавете.

ЦЕНЕ МЕСТИМА: ложа у партеру и у првом спрату 10 ф. — ложа у другом спрату 6 ф. — седиште у партеру у I.—IV. реду 2 фор. 50 нов. — седиште у партеру од V.—XII. реда 2 фор. — седиште на балкону у I. реду 2 фор. 50 нов. — седиште на балкону у другом реду 1 фор. 50 нов.; у трећем и чехвртом реду 1 фор· — седиште на другом спрату у I. реду 1 фор. 20 нов., — у другом реду 1 фор. — стајање у партеру 1 фор. — стајање у првом спрату 50 н· стојање у другом спрату 30 нов. — Код ложа и код свију седишта и код стојања у партеру разуме се и улазак на игранку; код стојања пак на првом и другом спрату доплаћује се за игранку по 1 фор. — Улазница само на игранку стаје 1 фор,

Улазнице се могу добити у гимназиске управе и на дан беседе у вече на каси.

Почетак равно у 7 часова у вече.

1. Увертира у Сметанину „Продану невесту“, свира гимназиски свирачки збор.
2. Прегијера из Росинијева „Мојсеја“, уз оркестар певају гимназисте Миливој и Радивој Каленићи, Секула Попов и Арон Пешић и гимназиски мешовити лик.
3. Увертира у Вагнерова „Танхајзера“, за два гласовира у осам руку, свирају гимназисте Урош Поповић Пеција, Војислав Војновић, Милан Ди мовић и Милан Поповић.
4. Из моје домовине (V руковет), сложио Мокрањац, пева гимназиски мешовити лик.
5. Строфе из Бизетове „Кармене“, уз оркестар пева гимназиста Секула Попов и гимназиски мушки лик.
6. Божићна слава, дечја певанија, сложио Пец, уз оркестар приказују млађе гимназисте.
7. Мирјана (Из моје домовине IV. руковет), сложио Мокрањац, уз оркестар, дахире и кастањете пева гимназиста Димитрије Секулић и гимназиски мушки лик.
8. Коса, руска народна песма, уз оркестар певају гимназисте Секула Попов и Арон Пешић и гимназиски мешовити лик.
9. Збор збројношћа из Сметанина „Далибора“, уз оркестар пева гимназиски мушки лик.
10. Из Старе Србије и Македоније (Из моје домовине VII. руковет), сложио Мокрањац, пева гимназиски мешовити лик.
11. Квинтет из Сметанине „Продане невесте“, свира гимназиски свирачки збор.
12. а) Ој облаци — од Каћанског, сложио Топаловић; б) Пој'мо песме — од А. Шантића, сложио Дубек, пева гимназиски мешовити лик.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

ЧИТАОЦИМА И ПРЕТПЛАТНИЦИМА

„ДЕЛА“.

„Дело“ ево наврши и другу годину свога живота. И при свем том што ни у овој другој години прилике за успевање у једном оваквом предузећу, нису биле много повољније но у години његовога постанка, „Дело“ се инак не само одржало у животу, већ је и проширило круг својих читалаца и увећало број својих сарадника, што је свакојако добар знак и за његов већ стечени глас и углед и у српском па и у целоме јужном словенском свету.

Уредништво је „Дела“ решило да свој посао продужи, с пуно наде да ће у име Бога сваком годином резултати постигнути бивати све лепши и све кориснији, ако само буде трајно налазило довољно одзива у српске читалачке публике. Оно се с тога и обраћа на завршетку друге године молбом на своје већ сталне пријатеље и на своје досадашње читаоце, да се претплате на „Дело“ и за ову трећу годину, као и да се заузму да се број претплатника и увећа; јер што буде обилнија претплата, „Дело“ ће моћи све боље и пуније одговарати своме задатку.

Цена листу и услови за претплату остају исти:

За Србију:		За иностранство:	
На годину — — —	16 дин.	На годину — — —	20 дин.
На пола године —	8 дин.	На пола године —	10 дин.
На три месеца —	4 дин.	На три месеца —	5 дин.
За ђаке на годину	10 дин.	За ђаке на годину	14 дин.

Поједине свеске продају се по два динара. Претплата се шаље власнику „Дела“ г. Стојану М. Протићу.

Београд, 18. децембра 1895. г.

Уредништво и власништво
„Дела“.

ОГЛАСИ.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС.

Српска прав. црквена општина у Чуругу, намерна је у својој цркви две певнице са столови, трон матере божије и трон владичански зготовити, без позлате и бојадисања. За исту израду одређује се 3000 фор. а. вр. према томе позивају се стручњаци ове врсте да поднесу скице у византиском стилу. Усвојена скица наградиће се са 5 проц. горе означене своте. Изабрана скица подвргава се лицитацији на мањак, која ће се одржати 18. фебр. 1. марта о. г. Скице ваља 4. (16.) фебруара о. г. доле подписаном председништву доставити.

Општина задржава себи право поверења.

Ближа условија сазнаће се на дан лицитације.

У Чуругу, 2. (14.) јан. 1896. год.

2—3 **Председништво.**

ПРВА ТИТЕЛСКА ШТЕДИОНИЦА

ДЕОНИЧАРСКО ДРУШТВО

држаће у недељу 21. јан. (2. фебр.) 1896. пре подне у 11 сати у заводским просторијама, своју

II. РЕДОВНУ

ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

на коју се деничари учтиво позивају.

Дневни ред:

Оверовлење чланова.

2. Извештај управе о друштвеном раду, подношење биланције и закључних рачуна.

3. Извештај надворног одбора.

4. Давање опросмице управи и надворном одбору.

5. Предлог за одлуку о подели чистог добитка.

6. Избор 3 члана у надворни одбор и 2 заменика.

7. Избор 2 члана за оверовлење скупштинског записника.

1—1 **Управа.**

У главној скупштини имају право гласа лично или опуномоћницима они деничари, који своје деонице 8 дана пред главну скупштину код управе депонирају. И женскиње могу давати пуномоћи као год и малолетни, што могу преко својих тутора опуномоћити деничаре, да их заступе. Пуномоћи имају се са деницама заједно депонирати код управе. (27. §.)

Један млађи помоћник вјешт у кожи, гвожђу и мануфактури, који влада српским, њемачким и мађарским језиком тражи се. — Писмене понуде шаљу се Уредништву под „Ваљан.“ 1—3

РАЧУН БИЛАНЦИЈЕ

ПРВЕ ТИТЕЛСКЕ ШТЕДИОНИЦЕ ДЕОНИЧ. ДРУШТВА

II. ПОСЛОВНА ГОДИНА. 1895.

РАЧУН БИЛАНЦИЈЕ.

ИМАЊЕ		фор.	нов.	ТЕРЕТ.	фор.	нов.
Готовина		1929	55	Основни капитал	30000	—
Менецце		96527	—	Резервни фонд	364	79
Намештај	140·70			Прелавне камате	550	—
Отпис	35·18	105	52	Улови	10394	77
				Реесконтоване менице	53555	—
				Неподигнут делимак	6	—
				Чист добитак	3691	51
		98562	07		98562	07

Рачун губитка и добитка.

ИЗДАТЦИ	фор.	нов.	ПРИХОДИ	фор.	нов.
Однос	35	18	Камате	11332	13
Трошкови	489	35	Преписнине	68	—
Камате на улоге	616	21	Подела чистог добитка по смислу друштвени правила:		
Камате на реесконт	3596	63	У резервни фонд ф. 627·05		
Плате	2260	—	Управи ф. 664·46		
Старина	200	—	Делимак на 600 ком. деониоца по 4 ф. ф. 2400·—		
Порева	490	63	ф. 3691·51		
Порева на уложене камате	61	62			
Чист добитак	3691	51			
	11391	13		11391	13

У ТИТЕЛУ 31. ДЕЦЕМБРА 1895.

Димитрије Рус, књиговођа. **Др. ђорђе Крестић,** управитељ. **Милорад Степанов,** благајник.

Овај рачун биланције прегледан је, са главним и побочним књигама сравњен и уредним нађен. — У Тителу 15. јануара 1896.

НАДЗОРНИ ОДБОР:

Јован Јанић. Младен Сузић. Мита Жуљевић.

ПРЕПОРУЧУЈЕ И ШАЉЕ НА ЗАХТЕВ

СВОЈ ИЛУСТРОВАНИ ЦИЈЕНИК СЉЕДЕЋЕ РОБЕ:

ПЕТАР НИКОЛИЋ

ЗАГРЕБ

ИЛИЦА БРОЈ 7.

I. КАТ.

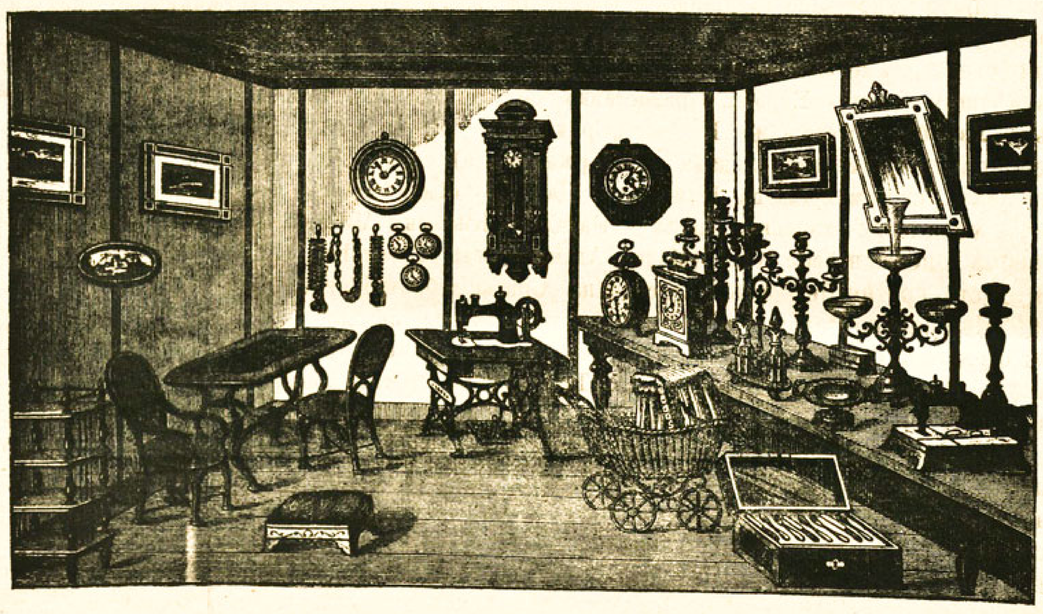

ПОКУЋСТВА:
(Möbel)
дрвеног, гвозденог и тапетираног. Фотеља, столица и канабета.

ЈЕДАЛА
од кина-сребра које је правим сребром посребрено.

СЛИКА:
српски народни и историјски. Светих икона, кандила, крстова и целиваћих икона за цркву.

ОГЛЕДАЛА
у позлаћеним и дрвеним оквирима.

Сатова за зид и будилника.

ЏЕПНИ САТОВА:
златни, сребрени и од Туле за господу и госпође.

Златни и сребрни ланаца за господу и госпође.

Колица за децу.

Шиваћи стројева
систем Сингер, Хове, Велер и Вилсон и најновије са округлим чунком (Ringsschiff).

РОБА ЈЕ БИРАНА ПРВЕ И НАЈБОЉЕ ВРСТЕ

УЗ ГАРАНЦИЈУ.

ЦИЈЕНА УМЈЕРЕНА И СТАЛНА.

РОБА СЕ ДАЈЕ ЗА ГОТОВ НОВАЦ

И МЈЕСЕЧНУ ОДПЛАТУ.

10—

Ценике и прорачуне шаље бадава и франко

ПЕТАР НИКОЛИЋ, ЗАГРЕБ.

Главни уредник: др. Емил Гаврила. За уредништво одговара: Никола Маленчић. Срп. штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.